

Până unde putem reglementa internetul?

Nevoia unei filozofii

Întrebarea din titlu începuse să fie formulată și dezbătută în urmă cu peste un deceniu, ca efect al exploziei noilor tehnologii informaționale și al anomiei ce părea să se instaleze vertiginos în spațiul virtual. Tema se voia, la acea dată, una cu caracter *general*, cu toate că o serie întreagă de aspecte specifice – de la semnătura electronică, trecând prin impozitarea comerțului electronic, până la linking și spamming – începuseră deja să ocupe primele poziții ale agendelor legislative din diferite țări. Tocmai aceste urgențe normative sectoriale au condus la abandonarea formulării unei *filozofii* (termenul nu e deloc pretențios) de reglementare a noului mediu de manifestare a relațiilor sociale, într-o manieră care ar fi permis, ulterior, o mai coerentă și chibzuită acțiune de legiferare pe segmente particulare.

Absența acestei concepții fundamentale – capabilă să pună în relief un set de principii moderne și o metodologie flexibilă, subsumate demersului regulator – a determinat, în mai puțin de 10 ani, o pronunțată incongruență între legislațiile diferitelor state, în acele probleme care reclamau, dacă nu o identitate juridică, măcar o coordonare în privința celor mai importante soluții de reglementare. Evident că agregarea unui asemenea ansamblu juridic neunitar a fost facilitată și de o serie de împrejurări obiective ce țineau de diversitatea culturală a statelor, de varietatea sistemelor de drept existente pe glob, ca și de impactul diferit pe care

anumite probleme juridice ale internetului îl aveau într-o țară sau alta. Dezavantajele acestei stări de fapt se repercutează, astăzi, în mod direct, asupra furnizorilor și utilizatorilor de servicii internet, cărora, în contextul absenței frontierelor în rețeaua informatică globală, nu li se poate pretinde cunoașterea și, îndeosebi, înțelegerea regulilor impuse în diverse state, atunci când conexiunile electronice determină intersectarea unor sisteme de drept și legislații variate.

Persoane, bunuri și... conținuturi

Putem aprecia, fără teama de a fi în eroare, că momentul revenirii asupra întrebării fundamentale „Până unde putem reglementa internetul?” nu e prea îndepărtat în timp. Nevoia de a introduce o viziune unitară într-un haos reglementator la acest nivel va mobiliza, cu certitudine, efortul de gândire și acțiune al statelor și al juriștilor lor de clasă – magistrați, avocați sau universitari. În ceea ce ne privește, sperăm că un asemenea demers va încerca, înainte de orice, să pună în evidență *categoria juridică fundamentală* a spațiului virtual, pentru ca, pe acest temei, să fie posibilă articularea unor principii de reglementare acceptabile pentru un număr cât mai mare de state și sisteme de drept. Despre ce este vorba? În lumea juriștilor, există o modalitate extrem de simplă prin care realitatea socială este redusă la cele mai generale concepte juridice. Astfel, la întrebarea „Ce vezi atunci când privești pe fereastră?”,

Dr. Horațiu Dan Dumitru,
Avocat colaborator senior, S.C.A. „Mușat & Asociații”

răspunsul este invariabil: „*Persoane și bunuri*”. Plecând de la aceste două categorii juridice atotcuprinzătoare, se formulează corelații cu instituțiile de drept particulare, cum ar fi contractul sau dreptul de proprietate, rezultând un sistem armonizat până aproape de perfecțiune în toate ramificațiile sale. Considerăm că o abordare similară poate fi promovată și în legătură cu mediul virtual. În acest sens, la întrebarea „Ce vezi pe ecranul computerului, atunci când ești pe internet?”, răspunsul ar trebui să fie: „*Conținuturi*”.

Libertatea de exprimare în internet

În măsura în care vom accepta *conținuturile* ca reprezentând categoria juridică definitorie a teritoriului cibernetic, următorul pas va consta în conexarea acestui concept cu un element al dreptului constituțional de care aparține în mod natural, și anume, *libertatea de exprimare*.

Și pentru că tematica libertății de exprimare în mediul *offline* nu a încetat să ofere, de peste două secole, spectacolul unor permanente controverse și reevaluări, ne putem aștepta să asistăm la dispute cel puțin la fel de încrâncenate cât privește contextul *online*. Cât timp însă dezbaterile vor beneficia, ea însăși, de această atât de contestată uneori libertate constituțională, oferind tuturor celor interesați accesul la microfonul virtual al internetului, rațiunea și soluțiile juridice rezonabile vor avea de câștigat.